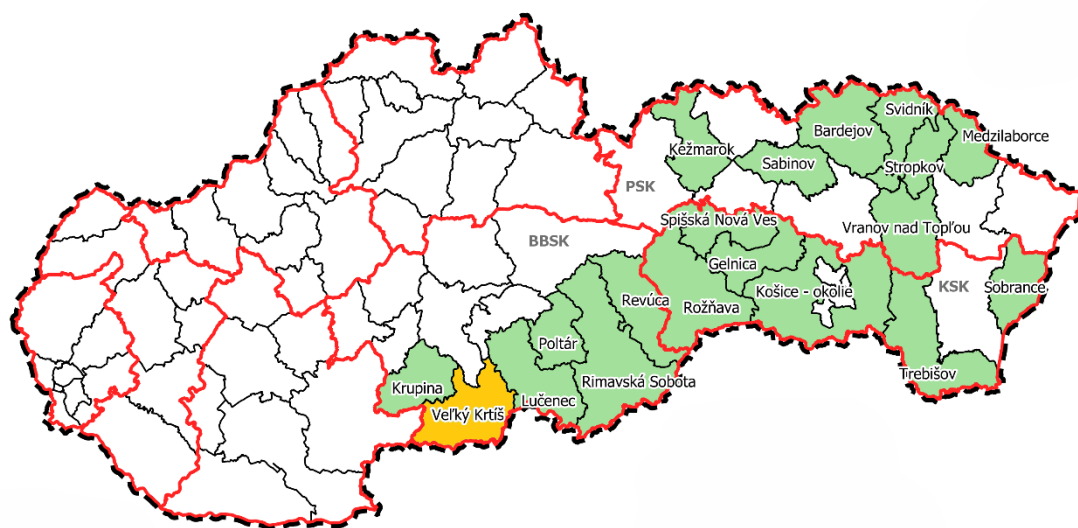

Plán rozvoja prioritného okresu

Veľký Krtíš

platný a účinný na obdobie

od roku 2026 do roku 2028

Prerokovaný riadiacim výborom prioritného okresu dňa: 02. 09. 2026

Schválený Ministerstvom investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky dňa: 08. 09. 2026

Obsah

Úvod	3
1. Analýza hospodárskeho, sociálneho a demografického stavu okresu	4
1.1. Analýza sociálno-ekonomickej oblasti	5
1.2. Analýza demografického stavu	9
1.3. Analýza prístupu k verejnej infraštruktúre a základným službám	13
1.4. Zhrnutie kľúčových problémov a rozvojových potrieb	17
2. Impulzy k vypracovaniu plánu rozvoja	20
3. Návrh aktivít a úloh na zabezpečenie realizácie a plnenia plánu rozvoja	21
3.1. Súlad so strategickými dokumentmi	21
3.2. Zdôvodnenie výberu aktivít plánu rozvoja	21
3.3. Aktivity plánu rozvoja	22
4. Merateľné ukazovatele plánu rozvoja	24
5. Očakávané výsledky, monitorovanie a hodnotenie dosiahnutého pokroku	25
5.1. Časový harmonogram realizácie plánu rozvoja	25
5.2. Možnosti financovania plánu rozvoja	25
5.3. Gestori a spôsob monitorovania	25
5.4. Časový harmonogram odovzdávania monitorovacích správ	25
6. Prílohy	25

Úvod

Plán rozvoja prioritného okresu Veľký Krtíš (ďalej len „*plán rozvoja*“) je strednodobý strategický dokument vypracovaný v súlade s ustanovením § 2 písm. d) v spojení s § 4 a nasl. zákona č. 271/2025 Z. z. o podpore prioritných okresov (ďalej len „*zákon o prioritných okresoch*“) a na základe metodického usmernenia vydaného Ministerstvom investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky (ďalej len „*MIRRI SR*“).

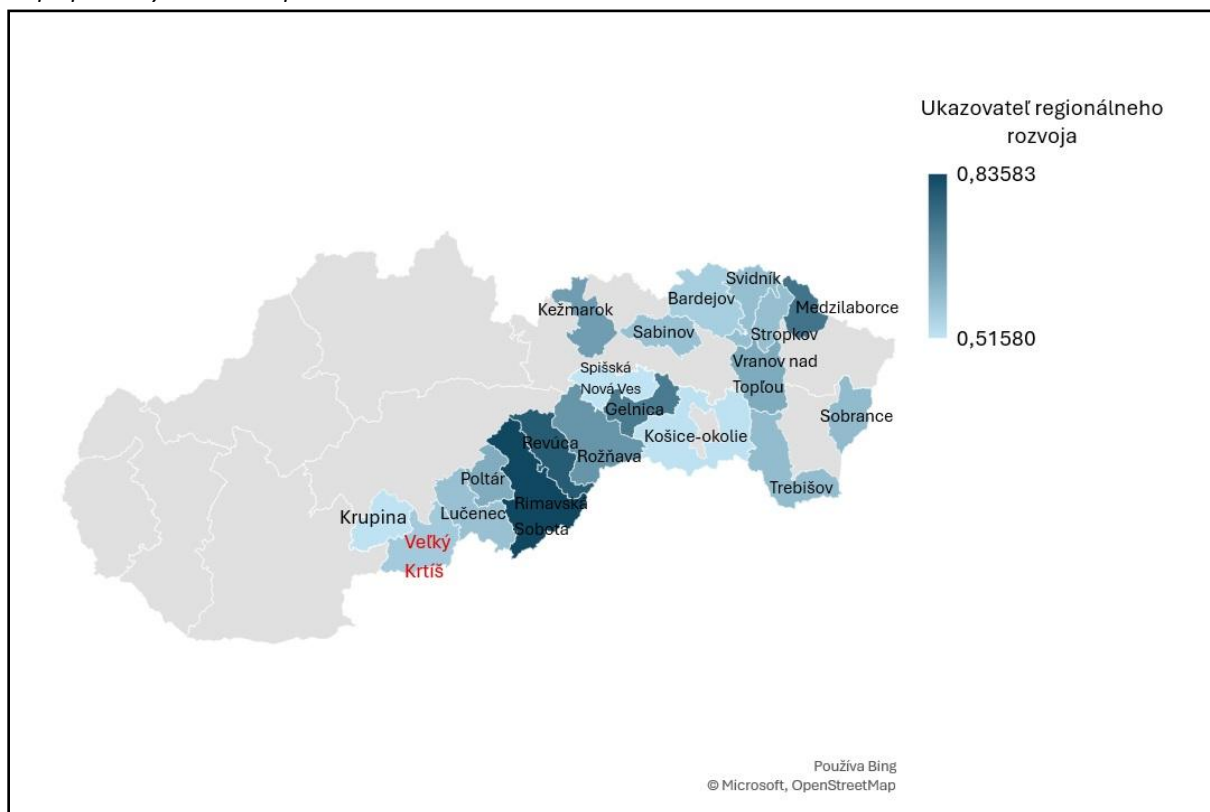
Hlavným cieľom plánu rozvoja je prostredníctvom komplexných štrukturálnych opatrení a aktivít zameraných na hospodársky, sociálny, environmentálny rozvoj prioritného okresu, systémovú tvorbu rozvoja regiónu, rozvoj konkurencieschopnej hospodárskej činnosti a súvisiacej zamestnanosti, na zlepšovanie sociálno-ekonomického, environmentálneho a demografického vývoja, motivujúceho prostredia pre zotrvanie v okrese alebo návrat do neho, prístup k verejnej infraštruktúre a základným službám prioritného okresu, zlepšovať hodnoty ukazovateľa regionálneho rozvoja¹ (ďalej len „*URR*“), zvyšovať kvalitu života obyvateľov a znižovať regionálne disparity v rámci prioritného okresu ako aj medzi okresmi navzájom.

Plán rozvoja vychádza z analýzy potrieb a potenciálu prioritného okresu a je výsledkom participatívneho procesu zástupcov prioritného okresu a MIRRI SR, založenom na objektívnych analytických ukazovateľoch, potrebách regionálnych subjektov a dopyte obyvateľov či návštevníkov prioritného okresu.

¹ Podľa § 2 písm. c) zákona o prioritných okresoch sa ukazovateľom regionálneho rozvoja rozumie kompozitný ukazovateľ, ktorým sa hodnotí miera regionálneho rozvoja okresu na základe čiastkových ukazovateľov a špecifických ukazovateľov okresu v sociálno-ekonomickej oblasti, demografickom stave a v prístupe k verejnej infraštruktúre a základným službám.

1. Analýza hospodárskeho, sociálneho a demografického stavu okresu

Mapa prioritných okresov podľa URR

Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

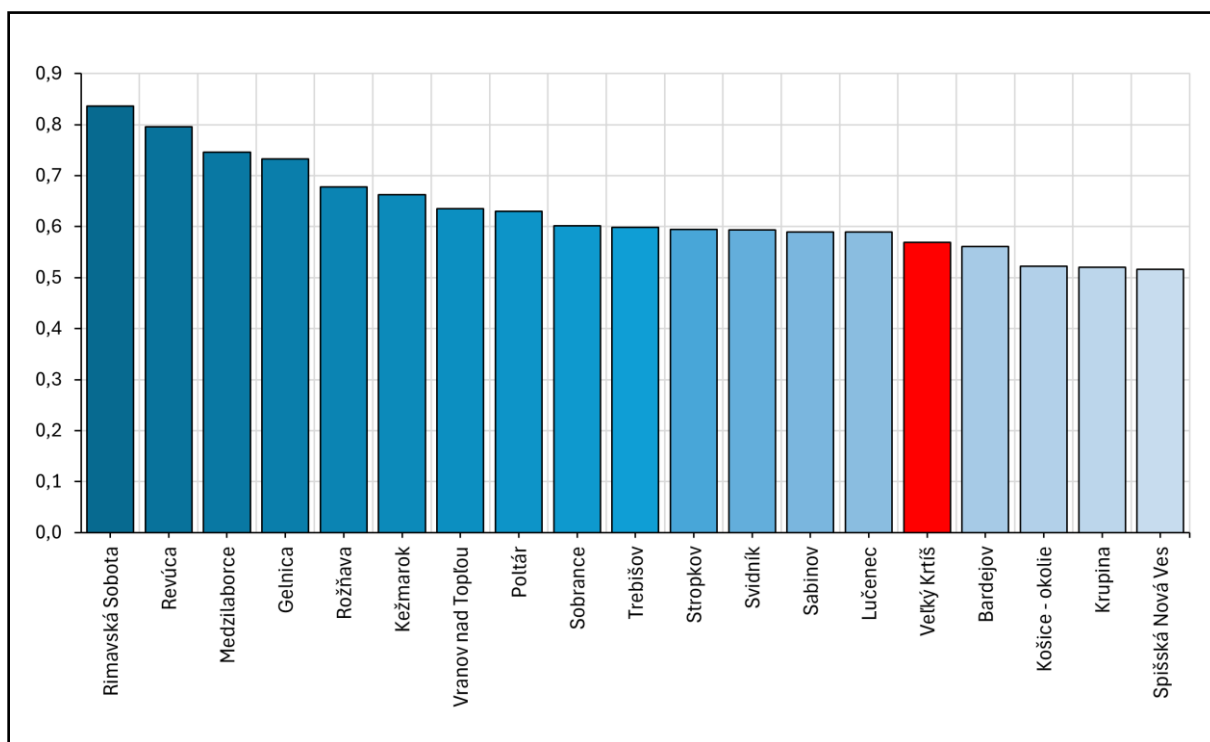
Mapa znázorňuje všetkých 19 okresov, ktoré sú podľa zákona o prioritných okresoch a vyhlášky MIRRI SR č. 274/2025 Z. z. o počte prioritných okresov, o výpočte ukazovateľa regionálneho rozvoja a zverejňovaných údajoch v oblasti prioritných okresov (ďalej len „vyhláška“) od 1. januára 2026 zaradené medzi prioritné okresy.

Prioritné okresy sú na mape vyznačené farebne na základe hodnoty URR, pričom okres s najvyššou (najhoršou) hodnotou URR je označený najtmavšou farbou.

Hodnota URR prioritného okresu Veľký Krtíš, v čase zaradenia medzi prioritné okresy, je **0,56904**, čo ho zaraďuje medzi okresy s lepšou hodnotou URR spomedzi ostatných prioritných okresov.

V zozname vybraných okresov² platnom na obdobie od 1. januára 2026 do 31. decembra 2028 sa okres Veľký Krtíš nachádza na 15. mieste.

² Podľa § 2 písm. b) zákona o prioritných okresoch sa zoznamom vybraných okresov rozumie zoznam okresov okrem okresov krajských miest, zoradených zostupne na základe hodnoty URR.

Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

URR tvoria čiastkové a špecifické ukazovatele v troch oblastiach:

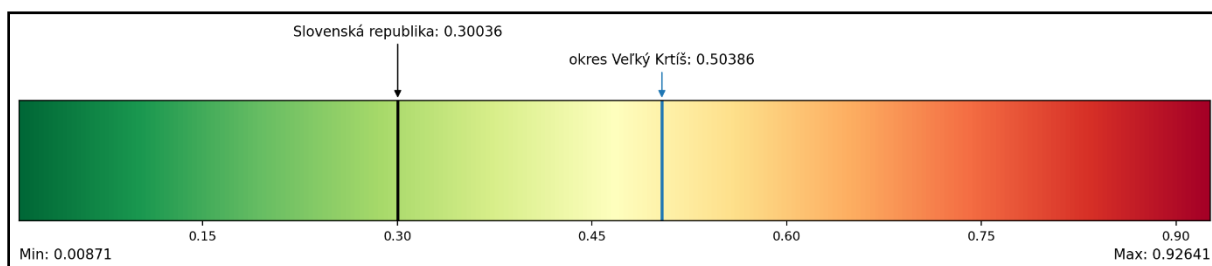
- sociálno-ekonomická
- demografia
- prístup k verejnej infraštruktúre a základným službám

1.1. Analýza sociálno-ekonomickej oblasti

A. Hodnota čiastkového ukazovateľa

Okres Veľký Krtíš sa v rámci čiastkového ukazovateľa za sociálno-ekonomickú oblasť v zozname všetkých okresov Slovenskej republiky (ďalej len „SR“) nachádza na **18. mieste**, pričom hodnota tohto ukazovateľa je **0,50386**.

Hodnota čiastkového ukazovateľa za sociálno-ekonomickú oblasť prioritného okresu Veľký Krtíš - grafické zobrazenie

Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

Čiastkový ukazovateľ za sociálno-ekonomickú oblasť sa vypočíta na základe troch špecifických ukazovateľov, ktorými sú:

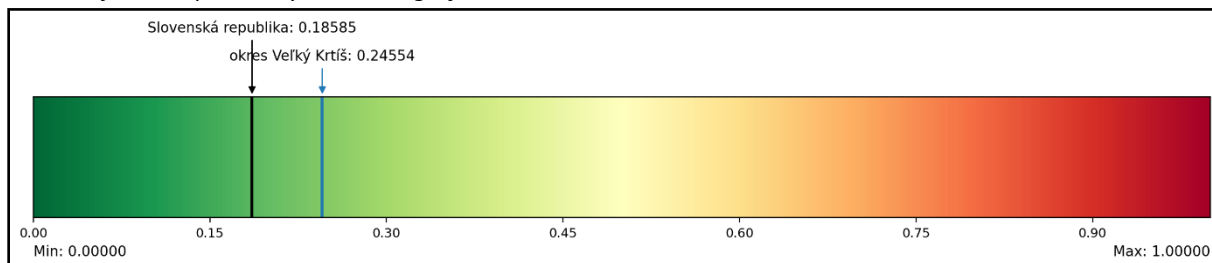
- (i) podiel počtu osôb, ktoré sú členmi domácnosti, ktorej sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi³ z počtu obyvateľov;
- (ii) podiel počtu uchádzačov o zamestnanie v produktívnom veku na obyvateľstve v produktívnom veku a
- (iii) priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca.

B. Hodnoty špecifických ukazovateľov

B.1. Hmotná núdza (podiel počtu osôb, ktoré sú členmi domácnosti, ktorej sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi z počtu obyvateľov)

V rámci špecifického ukazovateľa „podiel počtu osôb, ktoré sú členmi domácnosti, ktorej sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi z počtu obyvateľov“ sa prioritný okres nachádza na **24. mieste** v zozname všetkých okresov SR, hodnota ukazovateľa je **0,24554**.

Hodnota špecifického ukazovateľa „podiel počtu osôb, ktoré sú členmi domácnosti, ktorej sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi z počtu obyvateľov“ - grafické zobrazenie

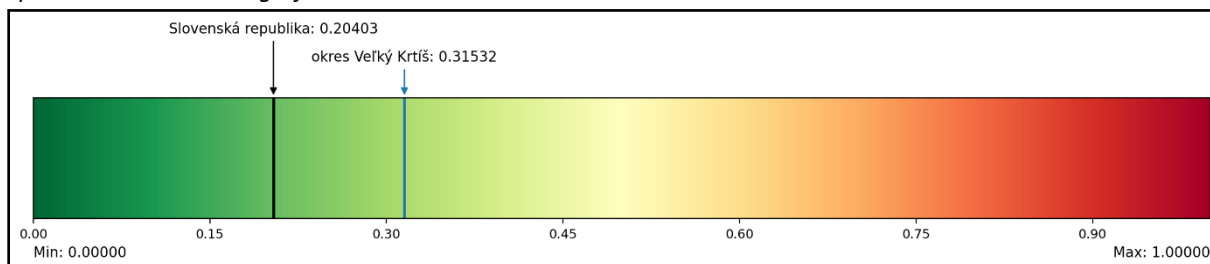
Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

³ Zákon č. 417/2013 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

B.2. Miera nezamestnanosti (podiel počtu uchádzačov o zamestnanie v produktívnom veku na obyvateľstve v produktívnom veku)

V rámci špecifického ukazovateľa „podiel počtu uchádzačov o zamestnanie v produktívnom veku na obyvateľstve v produktívnom veku“ sa prioritný okres nachádza na **21. mieste** v zozname všetkých okresov SR, hodnota tohto ukazovateľa je **0,31532**.

Hodnota špecifického ukazovateľa „podiel počtu uchádzačov o zamestnanie v produktívnom veku na obyvateľstve v produktívnom veku“ - grafické zobrazenie

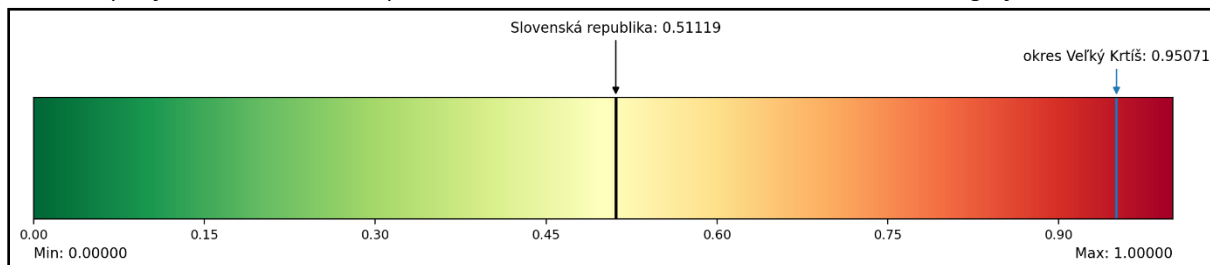

Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

B.3. Príjmová situácia a životná úroveň (priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca)

V rámci špecifického ukazovateľa „priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca“ sa prioritný okres nachádza na **4. mieste** v zozname všetkých okresov SR, hodnota tohto ukazovateľa je **0,95071**.

Hodnota špecifického ukazovateľa „priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca“ - grafické zobrazenie

Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

C. Analýza špecifických ukazovateľov sociálno-ekonomickej oblasti

Analýza špecifických ukazovateľov sociálno-ekonomickej oblasti poukazuje na dlhodobu nepriaznivú a štrukturálne zakorenenú pozíciu okresu Veľký Krtíš v rámci systému hodnotenia regionálneho rozvoja. V tejto oblasti sa koncentrujú viaceré negatívne javy, ktoré sú navzájom kauzálne prepojené a vytvárajú uzavretý cyklus nízkej ekonomickej výkonnosti, obmedzených príjmov obyvateľstva a sociálnej zraniteľnosti. Kľúčovým problémom je nízka výkonnosť regionálnej ekonomiky, ktorá sa premieta do obmedzených pracovných príležitostí a následne do nepriaznivej situácie na trhu práce. Vysoká miera nezamestnanosti, najmä dlhodobej, nie je len dôsledkom nedostatku pracovných miest, ale aj nesúladu medzi kvalifikačnou štruktúrou pracovnej sily a požiadavkami zamestnávateľov.

Významným ukazovateľom je podiel obyvateľov v hmotnej núdzi, ktorý v okrese Veľký Krtíš dosahuje jednu z vyšších hodnôt v rámci Slovenskej republiky. Vyšší podiel osôb odkázaných na dávky v hmotnej núdzi priamo súvisí s obmedzenou ponukou pracovných miest, nízkou diverzifikáciou miestnej ekonomiky a pretrvávajúcou dlhodobou nezamestnanosťou. Tento stav nie je iba krátkodobým dôsledkom ekonomických cyklov, ale výsledkom historického útlmu nosných odvetví okresu, najmä baníctva a spracovateľského priemyslu, bez adekvátnej náhrady novými formami hospodárskej činnosti.

Na uvedený jav nadväzuje podiel uchádzačov o zamestnanie, ktorý zostáva dlhodobo zvýšený a je charakteristický vysokým zastúpením dlhodobo nezamestnaných a osôb s nízkou alebo nevyhovujúcou kvalifikačnou štruktúrou. Kauzálna väzba medzi nízkou vzdelanostnou úrovňou časti populácie a slabou schopnosťou trhu práce absorbovať pracovnú silu sa prejavuje v obmedzenej mobilite pracovnej sily a nízkej adaptabilite na meniace sa požiadavky ekonomiky. Tým sa posilňuje riziko sociálneho vylúčenia a generačného prenosu chudoby. Miera evidovanej nezamestnanosti sa dlhodobo pohybuje na výrazne vyššej úrovni ako celoslovenský priemer a v minulosti dosahovala hodnoty presahujúce 20 %. Hoci v posledných rokoch došlo k jej poklesu, tento trend je potrebné interpretovať v kontexte celkového vývoja trhu práce, najmä s ohľadom na odliv ekonomicky aktívneho obyvateľstva mimo regiónu. Pokles nezamestnanosti tak nie je výlučne výsledkom tvorby nových pracovných miest, ale aj dôsledkom znižovania ponuky pracovnej sily.

V rámci sociálno-ekonomickej situácie okresu Veľký Krtíš zohráva významnú úlohu aj prítomnosť marginalizovaných rómskych komunít (ďalej len „MRK“), ktoré predstavujú špecifickú skupinu obyvateľstva s kumulovanými znevýhodneniami na trhu práce aj v prístupe k základným službám. Analýza poukazuje na to, že v tejto časti populácie sa koncentrujú faktory ako nízka úroveň dosiahnutého vzdelania, obmedzené pracovné návyky a slabšie prepojenie na formálny trh práce, čo vedie k dlhodobej nezamestnanosti a závislosti od sociálnych transferov. Táto situácia má širšie ekonomické dôsledky, keďže časť pracovného potenciálu územia zostáva nevyužitá, čím sa znižuje celková produktivita a ekonomická aktivita regiónu. Súčasne dochádza k reprodukcii chudoby na medzigeneračnej úrovni, čo zvyšuje tlak na verejné zdroje a obmedzuje možnosti rozvoja územia. Z pohľadu kauzálnych väzieb predstavuje integrácia tejto skupiny obyvateľstva kľúčový faktor pre zlepšenie fungovania trhu práce a posilnenie ekonomickej základne okresu. Nevyužitý pracovný potenciál v kombinácii s existujúcimi štrukturálnymi problémami trhu práce vytvára bariéru, ktorá brzdí celkový rozvoj územia.

Sociálno-ekonomické znevýhodnenie okresu sa premieta aj do nepriaznivého indexu ekonomického zaťaženia, ktorý odráža vysoký podiel ekonomicky neaktívneho obyvateľstva vo vzťahu k produktívnej populácii. Tento stav zvyšuje tlak na verejné financie, sociálny systém a rodinné siete, pričom zároveň zužuje priestor pre investície do rozvoja a zvyšovania kvality verejných služieb. Ekonomická slabosť tak nadobúda systémový charakter a presahuje hranice samotného trhu práce.

Podnikateľské prostredie v okrese Veľký Krtíš je charakteristické prevahou malých a stredných podnikov a nízkou mierou hospodárskej diverzifikácie, pričom ekonomická aktivita sa sústreďuje najmä do odvetví veľkoobchodu a maloobchodu, priemyslu, stavebníctva a poľnohospodárstva. Napriek rastu počtu podnikateľských subjektov v poslednom desaťročí

zostáva podnikateľská aktivita obyvateľstva podpriemerná a orientovaná predovšetkým na lokálny trh, s obmedzeným rastovým a inovačným potenciálom. Najväčším zamestnávateľom v okrese je Všeobecná nemocnica s poliklinikou vo Veľkom Krtíši. Významnú úlohu zohrávajú niektorí väčší zamestnávateľia v priemysle a verejných službách, avšak prítok priamych zahraničných investícií je dlhodobo nízky. Tieto štrukturálne charakteristiky podnikateľského prostredia sa premietajú do nižšej produktivity práce, slabšej mzdovej úrovne a obmedzenej tvorby kvalitných pracovných miest, čo má priamy dopad na sociálno-ekonomický vývoj okresu.

Obmedzená investičná aktivita v území je zároveň dôsledkom viacerých faktorov, vrátane slabšej dopravnej dostupnosti, menšieho trhu práce a nižšej koncentrácie ekonomických aktivít. Tieto faktory znižujú konkurencieschopnosť okresu v porovnaní s dynamickejšími regiónmi a vedú k prehĺbovaniu regionálnych disparít.

Vzájomné prepojenie uvedených javov vytvára komplexný problémový rámec, v ktorom sa ekonomická stagnácia, štrukturálna nezamestnanosť a vysoký podiel obyvateľov v hmotnej núdzi a slabá mzdová úroveň navzájom posilňujú a vytvárajú prostredie s obmedzenou schopnosťou generovať vnútorné rozvojové impulzy.

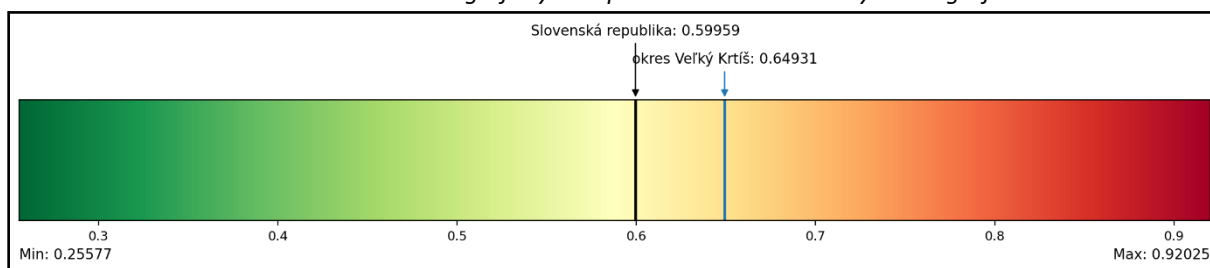
Z uvedeného vyplýva, že zlepšenie sociálno-ekonomickej situácie okresu si vyžaduje najmä podporu tvorby pracovných miest s vyššou pridanou hodnotou, posilnenie väzieb medzi vzdelávacím systémom a trhom práce, ako aj ciele opatrenia na zvyšovanie zamestnateľnosti dlhodobo nezamestnaných osôb. Bez riešenia týchto štrukturálnych problémov nie je možné dosiahnuť udržateľný hospodársky rozvoj ani znižovanie regionálnych disparít v porovnaní s rozvinutejšími regiónmi Slovenskej republiky.

1.2. Analýza demografického stavu

A. Hodnota čiastkového ukazovateľa

Okres Veľký Krtíš sa v rámci čiastkového ukazovateľa za demografický stav nachádza na **30. mieste** v zozname všetkých okresov SR, pričom hodnota tohto ukazovateľa je **0,64931**.

Hodnota čiastkového ukazovateľa za demografický stav prioritného okresu Veľký Krtíš - grafické zobrazenie

Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

Čiastkový ukazovateľ za demografický stav sa vypočíta na základe špecifických ukazovateľov, ktorými sú:

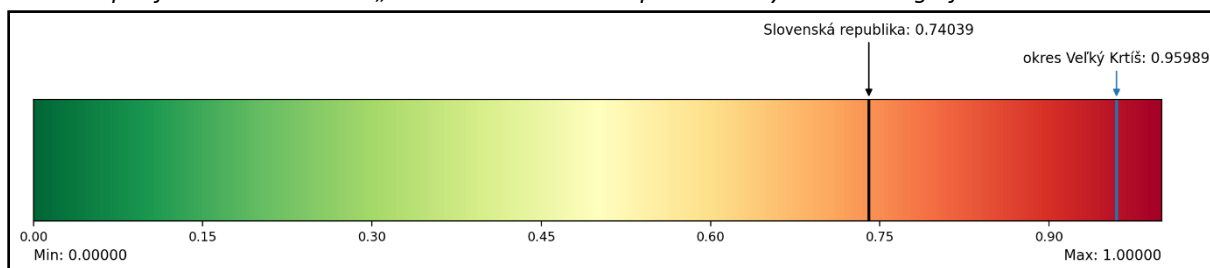
- (i) hrubá miera celkového prírastku obyvateľstva;
- (ii) index ekonomického zaťaženia osôb a
- (iii) index starnutia.

B. Hodnoty špecifických ukazovateľov

B.1. Hrubá miera celkového prírastku obyvateľstva

V rámci špecifického ukazovateľa „*hrubá miera celkového prírastku obyvateľstva*“ sa prioritný okres nachádza na **2. mieste** v zozname všetkých okresov SR, hodnota tohto ukazovateľa je **0,95989**.

Hodnota špecifického ukazovateľa „hrubá miera celkového prírastku obyvateľstva“ - grafické zobrazenie

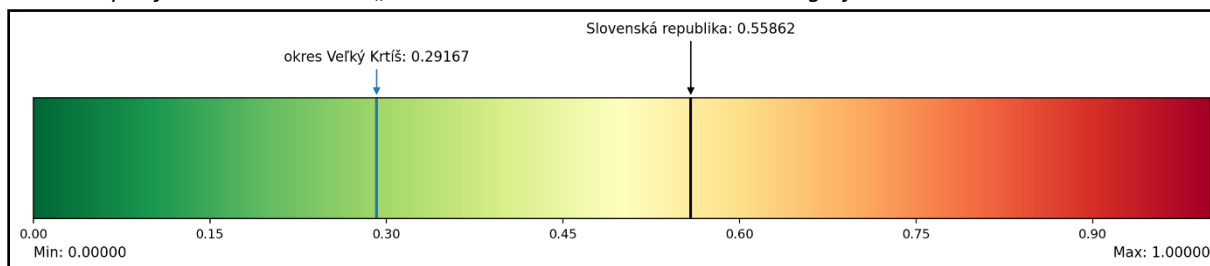

Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

B.2. Index ekonomického zaťaženia osôb

V rámci špecifického ukazovateľa „*index ekonomického zaťaženia osôb*“ sa prioritný okres nachádza na **68. mieste** v zozname všetkých okresov SR, hodnota tohto ukazovateľa je **0,29167**.

Hodnota špecifického ukazovateľa „index ekonomického zaťaženia osôb“ - grafické zobrazenie

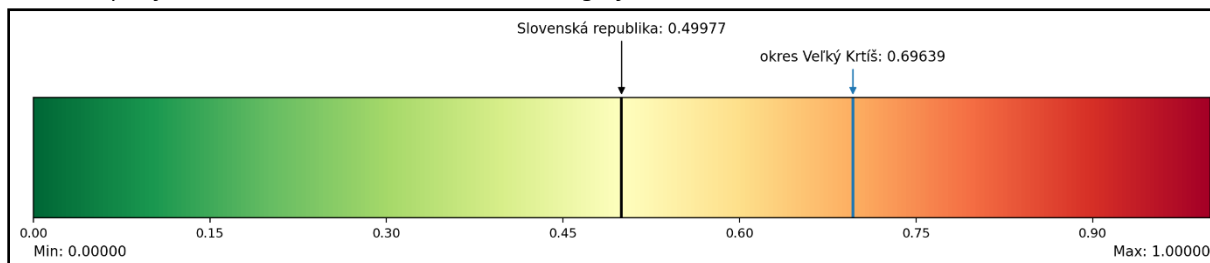

Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

B.3. Index starnutia

V rámci špecifického ukazovateľa „index starnutia“ sa prioritný okres nachádza na **22. mieste** v zozname všetkých okresov SR, hodnota tohto ukazovateľa je **0,69639**.

Hodnota špecifického ukazovateľa „index starnutia“ - grafické zobrazenie

Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

C. Analýza špecifických ukazovateľov demografického stavu

Analýza špecifických demografických ukazovateľov v okrese Veľký Krtíš potvrdzuje dlhodobu nepriaznivú demografickú trendy, ktoré významne ovplyvňujú úroveň regionálneho rozvoja a zároveň sú s ním v obojsmernej kauzálnej väzbe. Demografický vývoj okresu je charakterizovaný kombináciou prirodzeného úbytku obyvateľstva, negatívneho migračného salda a postupného starnutia populácie, čo vytvára štrukturálne obmedzenia pre ekonomický aj sociálny rozvoj územia.

Z hľadiska špecifických ukazovateľov je kľúčovým parametrom hrubá miera celkového prírastku obyvateľstva, ktorá v okrese Veľký Krtíš dlhodobo nadobúda negatívne hodnoty. Tento jav je primárne determinovaný kombináciou nízkej pôrodnosti a zvýšenej úmrtnosti, pričom najsilnejší vplyv má dlhodobý odliv obyvateľstva migráciou, predovšetkým v produktívnom a mladšom veku. Kauzálna súvislosť medzi ekonomickou situáciou okresu a migračným správaním je zrejmá – nedostatok pracovných príležitostí, nízka mzdová úroveň a obmedzené možnosti seberealizácie predstavujú rozhodujúce faktory, ktoré motivujú najmä mladých a kvalifikovaných obyvateľov k odchodu do iných regiónov Slovenska alebo do zahraničia.

Migračný úbytok predstavuje významný faktor demografického poklesu. Z okresu dlhodobo odchádzajú najmä mladí a ekonomicky aktívni obyvatelia, ktorí vyhľadávajú pracovné a vzdelávacie príležitosti v ekonomicky rozvinutejších regiónoch Slovenska alebo v zahraničí. Tento odliv má selektívny charakter, keďže sa týka najmä kvalifikovanej pracovnej sily, čím dochádza k oslabovaniu ľudského kapitálu v regióne. Strata tejto skupiny obyvateľstva má následne negatívny dopad na inovačný potenciál, podnikateľskú aktivitu a celkovú dynamiku hospodárskeho rozvoja okresu. Demografický úbytok sa tak stáva nielen dôsledkom ekonomickej stagnácie, ale aj jedným z faktorov, ktoré túto stagnáciu ďalej prehĺbujú. Dôsledkom uvedených procesov je postupné starnutie populácie, ktoré sa prejavuje rastom indexu starnutia a zvyšovaním podielu obyvateľov v postproduktívnom veku. Tento vývoj vytvára zvýšený tlak na systémy zdravotnej a sociálnej starostlivosti, pričom súčasne dochádza

k znižovaniu podielu ekonomicky aktívneho obyvateľstva.

Demografický vývoj okresu Veľký Krtíš je ovplyvnený aj špecifickými demografickými charakteristikami MRK, ktoré sa vyznačujú mladšou vekovou štruktúrou a vyššou mierou prirodzeného prírastku v porovnaní s majoritnou populáciou. Táto skutočnosť čiastočne zmierňuje celkový demografický úbytok okresu, avšak zároveň zvyšuje rozdiely v demografickej a sociálnej štruktúre obyvateľstva. V prípade absencie účinnej integrácie do vzdelávacieho systému a trhu práce sa demografický potenciál MRK nepretavuje do posilnenia ľudského kapitálu, ale naopak môže prispievať k rastu budúcej ekonomickej záťaže produktívnej populácie. Priestorová koncentrácia MRK v konkrétnych lokalitách má zároveň dopad na kapacitné a kvalitatívne zaťaženie verejných služieb, najmä v oblasti školstva, sociálnych služieb a bývania. Demografický vývoj MRK tak predstavuje významnú výzvu z hľadiska dlhodobej udržateľnosti demografickej štruktúry okresu, pričom jeho pozitívny alebo negatívny vplyv na rozvoj územia je priamo podmienený úspešnosťou vzdelávacích, sociálnych a integračných politík.

Významným špecifickým ukazovateľom je index starnutia, ktorý v okrese Veľký Krtíš dosahuje vyššie hodnoty ako je celoslovenský priemer. Rastúci podiel obyvateľov v postproduktívnom veku je úzko spätý s odlivom mladších vekových skupín a zároveň s postupným predlžovaním strednej dĺžky života. Starnutie obyvateľstva zvyšuje ekonomické a sociálne zaťaženie produktívnej populácie, čo sa prejavuje v raste nárokov na zdravotnú a sociálnu starostlivosť, ako aj v zvyšovaní finančného tlaku na verejné rozpočty na miestnej a regionálnej úrovni.

Demografické starnutie má zároveň priamy vplyv na udržateľnosť miestneho trhu práce. Znižujúci sa počet osôb v produktívnom veku oslabuje ponuku pracovnej sily a obmedzuje možnosti rozvoja ekonomických aktivít, najmä v odvetviach vyžadujúcich kvalifikovaných pracovníkov. Tento jav môže v strednodobom horizonte pôsobiť odrádzajúco na potenciálnych investorov a prispievať k ďalšiemu oslabovaniu ekonomickej základne okresu, čím sa vytvára ďalší negatívny kauzálny cyklus medzi demografickým vývojom a hospodárskou výkonnosťou.

Osobitnú pozornosť si zasluhuje aj vekovo-štruktúrna polarizácia obyvateľstva, ktorá je dôsledkom nerovnomerného demografického vývoja medzi mestskými a vidieckymi časťami okresu. Koncentrácia obyvateľstva vyššieho veku v menších obciach a pokračujúci úbytok mladých obyvateľov z periférnych lokalít má za následok rýchlejší úbytok obyvateľstva, prehľbovanie procesu depopulácie, znižovanie dostupnosti verejných služieb, oslabenie komunitného života a zvýšenie rizika sociálnej izolácie. Tieto procesy majú následne negatívny dopad na kvalitu života obyvateľov a znižujú celkovú atraktivitu územia. Znižujúci sa počet obyvateľov ovplyvňuje aj ekonomickú životaschopnosť obcí, keďže klesajú ich príjmy a schopnosť zabezpečovať základné služby pre obyvateľstvo.

Vzájomná previazanosť špecifických demografických ukazovateľov v okrese Veľký Krtíš potvrdzuje, že demografický úbytok a starnutie populácie nie sú izolovanými trendmi, ale sú integrálnou súčasťou širších socio-ekonomických procesov. Bez cielených intervenčných opatrení zameraných na stabilizáciu obyvateľstva, podporu mladých rodín, zvyšovanie zamestnanosti a zlepšovanie životných podmienok hrozí ďalšie prehľbovanie nepriaznivého demografického vývoja, ktorý bude výrazne limitovať rozvojový potenciál okresu v dlhodobom

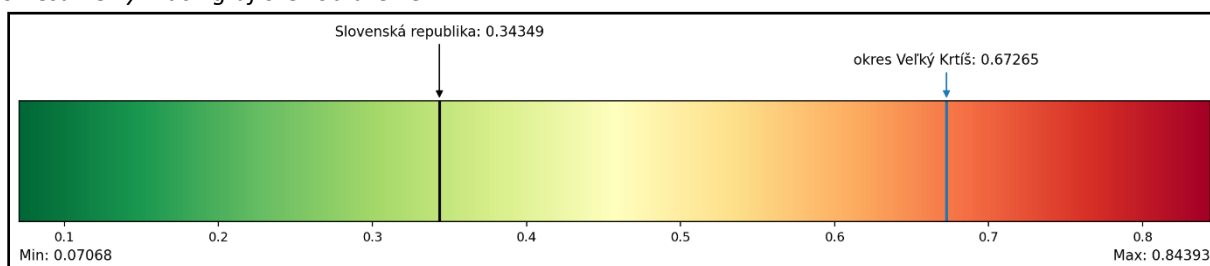
horizonte.

1.3. Analýza prístupu k verejnej infraštruktúre a základným službám

A. Hodnota čiastkového ukazovateľa

Okres Veľký Krtíš sa v rámci čiastkového ukazovateľa za oblasť prístup k verejnej infraštruktúre a základným službám nachádza na **4. mieste** v zozname všetkých okresov SR, pričom hodnota tohto ukazovateľa je **0,67265**.

Hodnota čiastkového ukazovateľa za oblasť prístup k verejnej infraštruktúre a základným službám prioritného okresu Veľký Krtíš - grafické zobrazenie

Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

Čiastkový ukazovateľ za oblasť prístupu k verejnej infraštruktúre a základným službám sa vypočíta na základe špecifických ukazovateľov, ktorými sú:

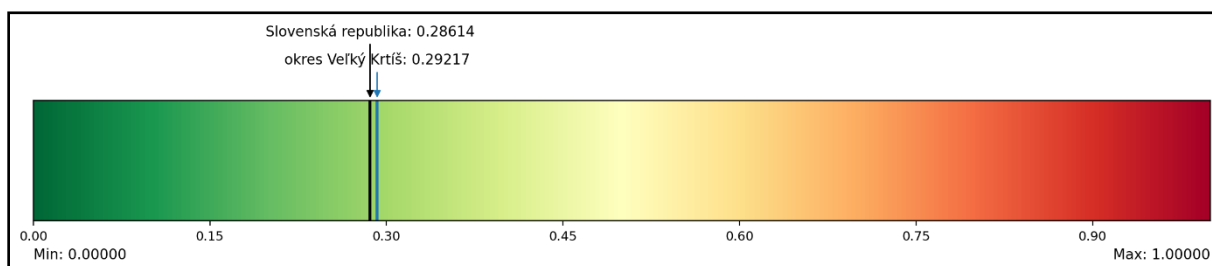
- (i) podiel obyvateľov zásobovaných vodou z verejných vodovodov;
- (ii) podiel obyvateľov napojených na verejnú kanalizačnú sieť s čistiarnou odpadových vôd;
- (iii) podiel adries s dostupnosťou internetu s rýchlosťou minimálne 100 Mbps a
- (iv) podiel detí vo veku dva až päť rokov k 30. júnu navštevujúcich materskú školu k 15. septembru predchádzajúceho kalendárneho roka.

B. Hodnoty špecifických ukazovateľov

B.1. Základná technická infraštruktúra - vodovody

V rámci špecifického ukazovateľa „podiel obyvateľov zásobovaných vodou z verejných vodovodov“ sa prioritný okres nachádza na **38. mieste** v zozname všetkých okresov SR, hodnota tohto ukazovateľa je **0,29217**.

Hodnota špecifického ukazovateľa „podiel obyvateľov zásobovaných vodou z verejných vodovodov“ - grafické zobrazenie

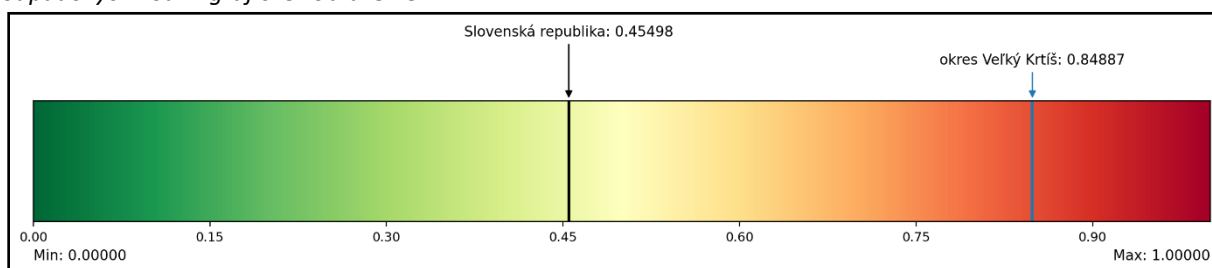

Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

B.2. Základná technická infraštruktúra - kanalizácia

V rámci špecifického ukazovateľa „podiel obyvateľov napojených na verejnú kanalizačnú sieť s čistiarnou odpadových vôd“ sa prioritný okres nachádza na **8. mieste** v zozname všetkých okresov SR, hodnota tohto ukazovateľa je **0,84887**.

Hodnota špecifického ukazovateľa „podiel obyvateľov napojených na verejnú kanalizačnú sieť s čistiarnou odpadových vôd“ - grafické zobrazenie

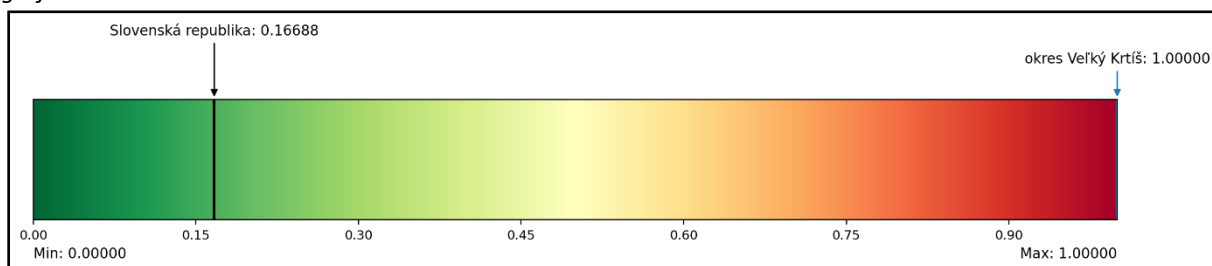

Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

B.3. Dostupnosť internetu (podiel adries s dostupnosťou internetu s rýchlosťou minimálne 100 Mbps)

V rámci špecifického ukazovateľa „podiel adries s dostupnosťou internetu s rýchlosťou minimálne 100 Mbps“ sa prioritný okres nachádza na **1. mieste** v zozname všetkých okresov SR, hodnota tohto ukazovateľa je **1,00000**.

Hodnota špecifického ukazovateľa „podiel adries s dostupnosťou internetu s rýchlosťou minimálne 100 Mbps“ - grafické zobrazenie

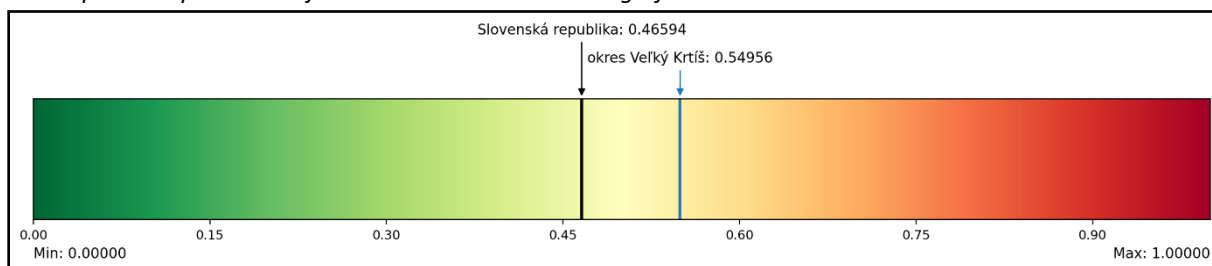

Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

B.4. Vzdelávacia infraštruktúra a služby (podiel detí vo veku dva až päť rokov k 30. júnu navštevujúcich materskú školu k 15. septembru predchádzajúceho kalendárneho roka)

V rámci špecifického ukazovateľa „podiel detí vo veku dva až päť rokov k 30. júnu navštevujúcich materskú školu k 15. septembru predchádzajúceho kalendárneho roka“ sa prioritný okres nachádza na **20. mieste** v zozname všetkých okresov SR, hodnota tohto ukazovateľa je **0,54956**.

Hodnota špecifického ukazovateľa „podiel detí vo veku dva až päť rokov k 30. júnu navštevujúcich materskú školu k 15. septembru predchádzajúceho kalendárneho roka“ - grafické zobrazenie

Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

C. Analýza špecifických ukazovateľov prístupu k verejnej infraštruktúre a základným službám

Prístup k verejnej infraštruktúre a základným službám v okrese Veľký Krtíš predstavuje významný determinujúci faktor, ktorý ovplyvňuje kvalitu života obyvateľstva a celkovú atraktivitu územia pre hospodárske aktivity. Analýza poukazuje na pretrvávajúce nedostatky v technickej infraštruktúre, lokálne rozdiely v dostupnosti služieb a limitujúcu dopravnú dostupnosť. Identifikované rozdiely medzi jednotlivými obcami a funkčnými časťami územia vytvárajú nerovnomerné rozvojové podmienky a generujú lokálne rozdielnosti.

Jedným zo základných špecifických ukazovateľov je podiel obyvateľov napojených na verejný vodovod. V okrese Veľký Krtíš dosahuje tento ukazovateľ vyššie hodnoty najmä v mestských a väčších obecných sídlach, pričom v menších a periférnych obciach pretrvávajú nedostatočné alebo neúplné napojenia. Tento stav je výsledkom historicky nerovnomerného investičného rozvoja infraštruktúry, kde prioritu mali sídla s vyššou koncentráciou obyvateľstva a zároveň odráža nízku hustotu osídlenia, ktorá zvyšuje náklady na budovanie a prevádzku sietí. Nedostatočné zásobovanie pitnou vodou má priamy vplyv na kvalitu života obyvateľov a zároveň predstavuje bariéru pre rozvoj bývania a podnikateľských aktivít, najmä v oblasti služieb a cestovného ruchu.

Podobný charakter má aj podiel obyvateľov napojených na verejnú kanalizáciu, ktorý vykazuje výraznejšie rozdiely medzi mestskými a vidieckymi časťami okresu. Nedostatočné odkanalizovanie v periférnych lokalitách má viacrozmerné dôsledky – negatívne vplyva na environmentálnu kvalitu, zvyšuje zdravotné riziká a zároveň znižuje atraktivitu územia pre nové bývanie a podnikateľské aktivity. Tieto faktory následne spätne ovplyvňujú migračné

správanie obyvateľstva, keďže nižší štandard technickej infraštruktúry predstavuje významný „odrádzajúci faktor“ pre mladé rodiny a ekonomicky aktívne skupiny.

Významným špecifickým ukazovateľom v kontexte moderných rozvojových potrieb je dostupnosť rýchleho internetového pripojenia. V okrese Veľký Krtíš sa v tejto oblasti prejavuje kombinácia priaznivejšej situácie v urbanizovaných častiach a zaostávania vidieckych obcí. Tento faktor predstavuje dôležitý rozvojový potenciál, ktorý môže čiastočne kompenzovať periférnu polohu okresu. Zároveň umožňuje zvyšovanie dostupnosti verejných služieb prostredníctvom ich digitalizácie. Nedostatočné digitálne pripojenie obmedzuje rozvoj nových foriem zamestnania, znižuje dostupnosť elektronických verejných služieb a prehĺbuje priestorovú izoláciu periférnych oblastí. Kauzálne sa tak digitálna infraštruktúra prepája so sociálno-ekonomickým rozvojom, pričom jej absencia posilňuje regionálne rozdiely a znižuje adaptabilitu územia na súčasné ekonomické trendy.

V oblasti občianskej vybavenosti a základných služieb sú identifikované nedostatky najmä v dostupnosti predprimárneho vzdelávania, sociálnych služieb a v niektorých prípadoch aj zdravotnej starostlivosti. Nedostatočné kapacity materských škôl v niektorých obciach obmedzujú možnosti zapojenia rodičov, najmä žien, do pracovného procesu, čo má priamy dopad na mieru ekonomickej aktivity obyvateľstva. Nedostatočná dostupnosť predškolských služieb môže viesť k zníženiu participácie na trhu práce alebo k migrácii mladých rodín do území s lepšou vybavenosťou, čím sa prehĺbuje demografický úbytok a oslabuje miestna ekonomika. Taktiež absencia terciárneho vzdelávania vedie k odchodu mladých ľudí mimo regiónu. Tento jav má dlhodobé dôsledky, keďže sa často jedná o trvalú migráciu spojenú so stratou ľudského kapitálu. Obmedzená dostupnosť sociálnych služieb, najmä pre seniorov, vytvára tlak na rodinné zázemie a znižuje kvalitu života starnúcej populácie. Nedostatočné kapacity sociálnych služieb v kontexte starnutia populácie predstavujú ďalšie významné riziko.

Osobitnú úlohu zohráva aj dopravná dostupnosť základných služieb, ktorá síce nie je samostatným špecifickým ukazovateľom, ale výrazne ovplyvňuje interpretáciu ostatných ukazovateľov infraštruktúry. Slabšie prepojenie obcí verejnou dopravou zvyšuje časovú a finančnú náročnosť prístupu k zdravotnej starostlivosti, vzdelávaniu a sociálnym službám. Tento jav má kumulatívny charakter – v kombinácii so starnutím populácie a nižšou mierou individuálnej mobility zvyšuje riziko sociálneho vylúčenia najzraniteľnejších skupín obyvateľstva. Dopravná dostupnosť je v porovnaní s inými regiónmi Slovenska podpriemerná. Absencia priameho napojenia na nadradenú dopravnú sieť spôsobuje časovú periférnosť územia, čo znižuje mobilitu pracovnej sily a dostupnosť ekonomických príležitostí. Nedostatočná dopravná infraštruktúra a dostupnosť územia tak predstavujú významný limitujúci faktor rozvoja, ktorý znižuje atraktivitu okresu pre investorov, ktorí preferujú lokality s kvalitnou dopravnou infraštruktúrou.

Vzájomné kauzálne prepojenie špecifických ukazovateľov prístupu k verejnej infraštruktúre a základným službám poukazuje na skutočnosť, že nerovnomerný infraštruktúrny rozvoj nielen odráža existujúce socioekonomické rozdiely, ale zároveň ich aktívne reprodukuje.

Nedostatky v infraštruktúre a službách priamo ovplyvňujú ekonomickú aktivitu, demografický vývoj aj celkovú kvalitu života. Slabá infraštruktúrna vybavenosť znižuje atraktivitu územia, čo vedie k nižšej investičnej aktivite a obmedzenej tvorbe pracovných miest. Následne dochádza

k odlivu obyvateľstva, čo ďalej znižuje efektívnosť investícií do infraštruktúry a dostupnosť služieb, najmä v menších obciach.

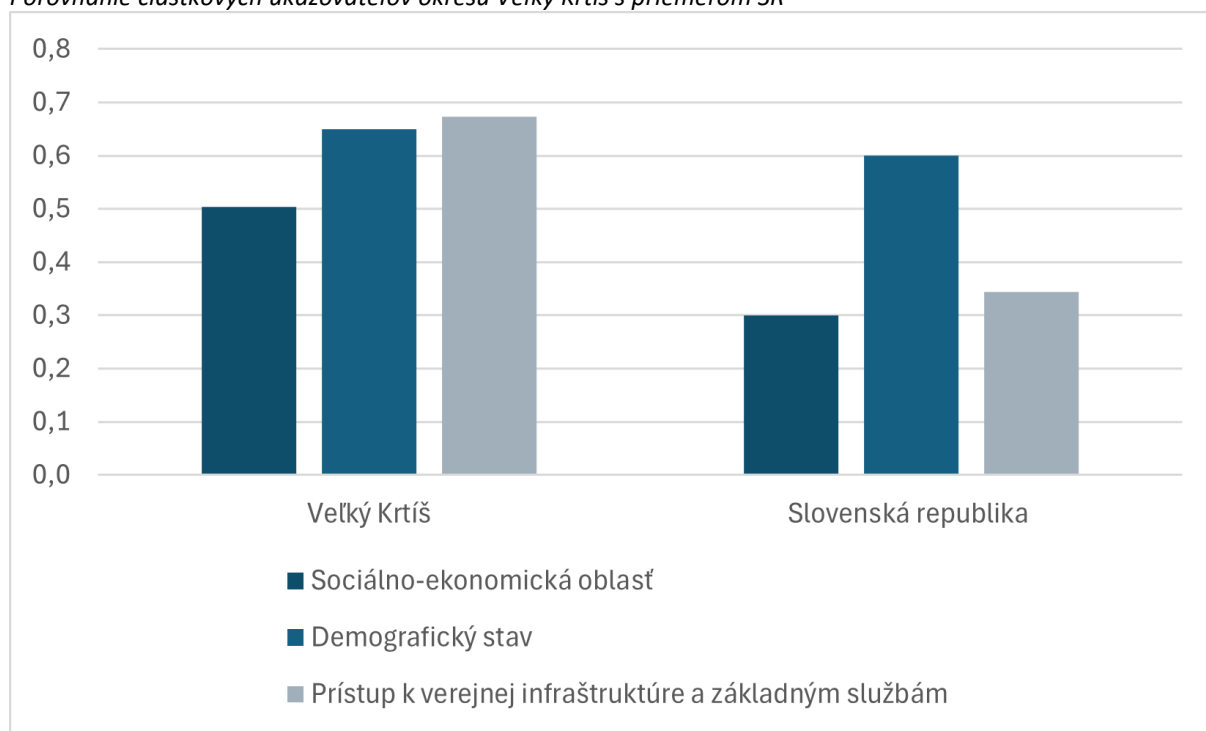
Nedostatočná technická a digitálna vybavenosť periférnych častí okresu, obmedzená dostupnosť služieb a slabšia dopravná obslužnosť vytvárajú bariéry pre stabilizáciu obyvateľstva a rozvoj ekonomických aktivít. Bez systematických a koordinovaných investícií do infraštruktúry a základných služieb tak hrozí prehĺbovanie vnútroregionálnych disparít a ďalšie oslabovanie rozvojového potenciálu okresu Veľký Krtíš v dlhodobom horizonte.

1.4. Zhrnutie kľúčových problémov a rozvojových potrieb

A. Zhrnutie dát

Na základe analýzy čiastkových ukazovateľov možno konštatovať, že hodnoty prioritného okresu sa nachádzajú výrazne pod priemerom SR v sociálno-ekonomickej oblasti a v oblasti prístupu k verejnej infraštruktúre a základným službám, a zároveň sa nachádzajú mierne pod priemerom SR v oblasti demografického stavu.

Porovnanie čiastkových ukazovateľov okresu Veľký Krtíš s priemerom SR

Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

B. Zoradenie najkritickejších oblastí

Podpriemerné hodnoty:

- v oblasti prístupu k verejnej infraštruktúre a základným službám; v rámci tejto oblasti sú najkritickejšie z pohľadu hodnôt špecifických ukazovateľov hodnoty:

- v oblasti podielu adries s dostupnosťou internetu s rýchlosťou minimálne 100 Mbps a
- v oblasti podielu obyvateľov napojených na verejnú kanalizačnú sieť s čistiarnou odpadových vôd.
- v oblasti demografického stavu; v rámci tejto oblasti sú najkritickejšie z pohľadu hodnôt špecifických ukazovateľov hodnoty:
 - v oblasti hrubej miery celkového prírastku obyvateľstva.
- v sociálno-ekonomickej oblasti; v rámci tejto oblasti sú najkritickejšie z pohľadu hodnôt špecifických ukazovateľov hodnoty:
 - v oblasti priemernej nominálnej mesačnej mzdy zamestnanca.

Priemerné hodnoty:

- v oblasti prístupu k verejnej infraštruktúre a základným službám; v rámci tejto oblasti sú nedostatočné z pohľadu hodnôt špecifických ukazovateľov hodnoty:
 - v oblasti podielu detí vo veku dva až päť rokov k 30. júnu navštevujúcich materskú školu k 15. septembru predchádzajúceho kalendárneho roka.
- v oblasti demografického stavu; v rámci tejto oblasti sú nedostatočné z pohľadu hodnôt špecifických ukazovateľov hodnoty:
 - v oblasti indexu starnutia.
- v sociálno-ekonomickej oblasti; v rámci tejto oblasti sú nedostatočné z pohľadu hodnôt špecifických ukazovateľov hodnoty:
 - v oblasti podielu počtu osôb, ktoré sú členmi domácnosti, ktorej sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi z počtu obyvateľov a
 - v oblasti podielu počtu uchádzačov o zamestnanie v produktívnom veku na obyvateľstve v produktívnom veku.

Najlepšie hodnoty:

- v oblasti prístupu k verejnej infraštruktúre a základným službám; v rámci tejto oblasti sú však stále pod priemerom SR z pohľadu hodnôt špecifických ukazovateľov hodnoty:
 - v oblasti podielu obyvateľov zásobovaných vodou z verejných vodovodov.

C. Zhrnutie kľúčových problémových oblastí a potrieb

Analýza sociálno-ekonomickej, demografickej oblasti a prístupu k verejnej infraštruktúre a základným službám upozorňuje na to, že okres Veľký Krtíš čelí **kombinácii dlhodobých a systémových problémov**, ktoré majú výrazný dopad na kvalitu života obyvateľov, ekonomickú vitalitu územia a jeho schopnosť realizovať vnútorný rozvojový potenciál. Identifikované problémy nie sú izolovanými javmi, ale tvoria **vzájomne previazaný súbor príčin a následkov**, ktoré sa navzájom posilňujú a vytvárajú negatívnu rozvojovú trajektóriu okresu.

Za rozhodujúci problém okresu možno považovať dlhodobo **slabú ekonomickú výkonnosť územia**, ktorá sa prejavuje nízkou tvorbou kvalitných pracovných miest, obmedzenou diverzifikáciou hospodárstva a nízkym zastúpením odvetví s vyššou pridanou hodnotou. Ekonomická štruktúra okresu nevytvára dostatočný dopyt po kvalifikovanej pracovnej sile, čo vedie k obmedzeným možnostiam pracovného uplatnenia obyvateľov. Tento stav sa následne premietá do zvýšenej miery nezamestnanosti, vysokej miery dlhodobej nezamestnanosti a zvýšenej sociálnej odkázanosti časti populácie.

Významným problémom je najmä **nepriaznivá štruktúra uchádzačov o zamestnanie**, keď značnú časť tvoria osoby s nízkou kvalifikáciou, nedostatočnými pracovnými skúsenosťami alebo dlhodobým výpadkom z trhu práce. Tento jav má dlhodobé dôsledky na sociálnu stabilitu územia, keďže vedie k oslabovaniu pracovných návykov, znižovaniu motivácie k ekonomickej aktivite a zvyšovaniu rizika medzigeneračného prenosu chudoby a sociálneho vylúčenia. Súčasne sa znižuje schopnosť regiónu reagovať na meniace sa požiadavky trhu práce a prilákať investície s vyššou pridanou hodnotou.

Na slabú ekonomickú základňu bezprostredne nadväzuje **nepriaznivý demografický vývoj**, ktorý predstavuje ďalšiu zásadnú bariéru rozvoja. Odliv mladých a ekonomicky aktívnych obyvateľov, nízka pôrodnosť a postupné starnutie populácie vedú k dlhodobému úbytku obyvateľstva a oslabovaniu ľudského kapitálu. Demografický úbytok zároveň znižuje reprodukčný a inovačný potenciál okresu, komplikuje udržateľnosť miestneho trhu práce a zvyšuje tlak na verejné financie, zdravotnú a sociálnu starostlivosť. Ide o **proces s výraznou spätnou väzbou**, keďže demografické oslabenie ďalej znižuje atraktivitu okresu pre investície a prehľbuje ekonomickú stagnáciu.

Súčasťou demografického vývoja je aj proces starnutia populácie, ktorý zvyšuje tlak na systémy zdravotnej a sociálnej starostlivosti a zároveň znižuje podiel ekonomicky aktívneho obyvateľstva.

Významným problémom, ktorý zosilňuje uvedené negatívne trendy, je **nerovnomerný rozvoj a dostupnosť verejnej infraštruktúry a základných služieb**, najmä v menších obciach a periférnych častiach okresu. Nedostatočné technické vybavenie územia, obmedzená dopravná dostupnosť, nerovnomerný prístup k zdravotným, sociálnym a vzdelávacím službám a rozdiely v kvalite digitálnej infraštruktúry znižujú kvalitu života obyvateľov a podporujú migračné tendencie. Tento problém má výrazný **územný rozmer** a prispieva k prehľbovaniu vnútroregionálnych disparít.

Z hľadiska dopadu na obyvateľov sú osobitne závažné **sociálne dôsledky kumulácie uvedených problémov**, najmä riziko sociálneho vylúčenia, generačnej reprodukcie chudoby a rastúcej záťaže rodín a verejných služieb. Tieto javy negatívne ovplyvňujú sociálnu súdržnosť územia a obmedzujú schopnosť miestnych komunít aktívne sa podieľať na rozvoji okresu.

Z identifikovaných problémov vyplývajú **klúčové rozvojové potreby**, ktoré je potrebné riešiť prioritne. Medzi najvýznamnejšie potreby patria:

- **posilnenie ekonomickej základne okresu**, najmä podporou tvorby pracovných miest s vyššou pridanou hodnotou a rozvojom podnikateľského prostredia,
- **zvyšovanie zamestnateľnosti obyvateľstva**, predovšetkým prostredníctvom lepšieho prepojenia vzdelávacieho systému s potrebami trhu práce a cielenej práce s dlhodobo nezamestnanými,
- **stabilizácia demografického vývoja**, vrátane podpory mladých rodín, znižovania migračného úbytku a vytvárania podmienok pre návrat alebo zotrvanie obyvateľstva v okrese,
- **zlepšovanie dostupnosti a kvality verejnej infraštruktúry a základných služieb**, najmä v periférnych a vidieckych častiach územia,
- **zvyšovanie kvality života a sociálnej inklúzie**, s cieľom posilniť sociálnu súdržnosť a odolnosť územia.

Uvedené problémové oblasti a rozvojové potreby predstavujú **strategický rámec**, na ktorý musí plán rozvoja cielene reagovať. Ich riešenie si vyžaduje koordinovaný, dlhodobý a integrovaný prístup, keďže izolované či čiastkové intervencie bez zohľadnenia vzájomných kauzálnych súvislostí nie sú schopné zabezpečiť udržateľné zlepšenie rozvojovej situácie okresu.

2. Impulzy k vypracovaniu plánu rozvoja

Hlavným impulzom k vypracovaniu plánu rozvoja sú **dlhodobo pretrvávajúce a vzájomne prepojené hospodárske, sociálne a demografické problémy**, ktoré významne obmedzujú rozvojový potenciál okresu a negatívne vplývajú na kvalitu života jeho obyvateľov. Analytická časť plánu rozvoja potvrdila, že ide o **systémové a štrukturálne javy**, ktoré nevznikli izolovane, ale sú výsledkom dlhodobého vývoja územia, historického útlmu nosných odvetví, nízkej diverzifikácie hospodárskej základne a obmedzenej investičnej aktivity.

Okres Veľký Krtíš sa dlhodobo vyznačuje **slabou ekonomickou výkonnosťou, obmedzenou tvorbou pracovných miest s vyššou pridanou hodnotou a nepriaznivou štruktúrou trhu práce**, čo sa premieta do nízkej mzdovej úrovne, pretrvávajúcej sociálnej odkázanosti časti obyvateľstva a zvýšeného rizika sociálneho vylúčenia. Tieto javy majú priamy vplyv na demografický vývoj územia, predovšetkým na **odliv mladých a ekonomicky aktívnych obyvateľov, nízku pôrodnosť a postupné starnutie populácie**, čím sa ďalej oslabuje ľudský kapitál a rozvojová dynamika okresu.

Významným impulzom k vypracovaniu plánu rozvoja je zároveň potreba **systematicky reagovať na vnútroregionálne rozdiely** najmä v dostupnosti verejnej infraštruktúry a základných služieb medzi centrálnymi a periférnymi časťami okresu. Nerovnomerný rozvoj infraštruktúry, slabšia dopravná dostupnosť a obmedzený prístup k niektorým verejným službám znižujú atraktivitu územia pre obyvateľov aj potenciálnych investorov a posilňujú migračné tendencie.

Napriek identifikovaným problémom disponuje okres Veľký Krtíš **významným, doteraz nedostatočne využitým rozvojovým potenciálom**. Ide najmä o potenciál v oblasti miestneho a regionálneho podnikania, poľnohospodárstva a spracovania miestnych zdrojov, rozvoja služieb, ako aj o potenciál ľudských zdrojov a geografickej polohy okresu v širšom regionálnom kontexte. Vypracovanie plánu rozvoja vytvára rámec pre **koordinované a cielené využitie tohto potenciálu** v nadväznosti na identifikované potreby územia.

Plán rozvoja je zároveň odpoveďou na potrebu **integrovane a cielene využívať nástroje podpory prioritných okresov**, zosúladiť intervencie štátu, samosprávy a ďalších aktérov rozvoja a posilniť strategické riadenie rozvojových procesov v území. Jeho cieľom je vytvoriť predpoklady na **zmierňovanie dlhodobých regionálnych disparít, stabilizáciu obyvateľstva a postupné zvyšovanie ekonomickej a sociálnej odolnosti okresu** prostredníctvom systémových a vzájomne prepojených opatrení.

3. Návrh aktivít a úloh na zabezpečenie realizácie a plnenia plánu rozvoja

3.1. Súlad so strategickými dokumentmi

Plán rozvoja je v súlade s prioritami Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja Banskobystrického samosprávneho kraja na roky 2022 - 2030, Integrovanou územnou stratégiou a ďalšími relevantnými národnými a regionálnymi stratégiami. Zabezpečuje súlad s aktivitami financovanými z Programu Slovensko 2021 – 2027 a akéhokoľvek nadväzujúceho mechanizmu financovania projektov z prostriedkov Európskej únie a jej príslušných fondov.

3.2. Zdôvodnenie výberu aktivít plánu rozvoja

Výber hlavných aktivít a ich opatrení a úloh je určený pre prioritné okresy tak, aby finančná podpora smerovala na projekty s merateľným prínosom a jasnou väzbou na URR, resp. na čiastkové a špecifické ukazovatele, ktoré ho vytvárajú, a to za účelom jeho znižovania a dorovnávania rozdielov medzi jednotlivými okresmi SR.

Zámerom výberu a usporiadania aktivít je vytvoriť rámec pre rýchlu a jednoduchú identifikáciu pre zaradenie žiadostí a zároveň prostredníctvom odporúčanej prioritizácie aktivít zacieliť a motivovať potenciálnych žiadateľov na podávanie žiadostí a projektov, ktoré adresujú najakútnejšie problémové ukazovatele prioritného okresu.

Aktivity sú navrhnuté tak, aby mali merateľný dopad na špecifické ukazovatele a zároveň vytvárali synergie pre celkový rozvoj územia. Hodnotenie predkladaných žiadostí a projektov bude zamerané predovšetkým na ich jasné a zrozumiteľné zaradenie a naviazanie

na špecifickú aktivitu a jej merateľné ukazovatele tak, aby projekty prispievali k zlepšovaniu čiastkových a špecifických ukazovateľov.

3.3. Aktivity plánu rozvoja

Rámec aktivít je postavený na nasledovných štyroch hlavných aktivitách:

- (i) **Práca a príjmy v regióne** (*sociálno-ekonomické ukazovatele*)
- (ii) **Zážitkový región: cestovný ruch, identita a aktívna rekreácia** (*zamestnanosť a príjmy cez projekty cestovného ruchu a aktívnej rekreácie*)
- (iii) **Infraštruktúra, služby a bezpečné obce** (*prístup k infraštruktúre a službám*)
- (iv) **Sociálne služby, zdravie a demografia** (*demografický stav a kvalita života*)

Jednotlivé aktivity a opatrenia sú bližšie špecifikované v *Prílohe č. 1*.

Výber prioritných aktivít plánu rozvoja vychádza z charakteru identifikovaných problémov a zároveň z realistického posúdenia rozvojového potenciálu územia. Analýza poukazuje na situáciu, v ktorej sa dlhodobo kumulujú štrukturálne slabiny ekonomiky, nepriaznivé demografické trendy a nedostatočná infraštruktúrna vybavenosť, pričom tieto faktory nepôsobia izolovane, ale navzájom sa zosilňujú.

Rozhodnutie zamerať sa prioritne na podaktivity v rámci **Hlavnej aktivity 2 – Zážitkový región: cestovný ruch, identita a aktívna rekreácia** vychádza z potreby rýchlo a viditeľne zlepšiť kvalitu života obyvateľov okresu, posilniť miestnu identitu a zároveň podporiť ekonomické aktivity s krátkodobým multiplikačným efektom. Tieto podaktivity umožňujú efektívne zhodnotiť existujúci prírodný a kultúrny potenciál územia, podporujú miestne služby a malé podnikanie a prispievajú k zvýšeniu atraktivity okresu pre obyvateľov aj návštevníkov. V podmienkach okresu, kde absentujú silné priemyselné alebo technologické odvetvia, predstavuje cestovný ruch jednu z mála oblastí, kde je možné relatívne rýchlo aktivovať ekonomický potenciál na báze lokálnych zdrojov.

Súbežne bola identifikovaná prioritná potreba realizácie podaktivít v rámci **Hlavnej aktivity 3 – Infraštruktúra, služby a bezpečné obce**, ktoré vytvárajú nevyhnutný základ pre dlhodobý, systematický a udržateľný rozvoj regiónu. Investície do infraštruktúry, základných služieb, projektovej pripravenosti a bezpečnosti obcí zvyšujú funkčnosť územia, znižujú vnútroregionálne rozdiely a posilňujú schopnosť okresu absorbovať ďalšie rozvojové impulzy.

Kombinácia oboch hlavných aktivít tak reflektuje **vyvážený prístup k rozvoju okresu Veľký Krtíš**, ktorý spája okamžitý pozitívny dopad na kvalitu života s budovaním dlhodobých rozvojových predpokladov a odolnosti územia.

Aktivita 2.1 Tematické produkty cestovného ruchu

Rozvoj tematických produktov cestovného ruchu prispeje k lepšiemu využitiu miestnych prírodných, kultúrnych a historických hodnôt okresu Veľký Krtíš, ktoré sú v súčasnosti nedostatočne zhodnocované. Diverzifikácia ponuky cestovného ruchu podporí tvorbu doplnkových pracovných miest, najmä v službách a malom podnikaní, čím prispeje k zmierňovaniu hospodárskej stagnácie a k posilneniu miestnej ekonomiky.

Aktivita 2.2 Destinačný manažment, marketing, regionálna identita a značka

Systematický destinačný manažment a cielený marketing zvýšia viditeľnosť okresu Veľký Krtíš ako turistickej destinácie a umožnia efektívnejšiu koordináciu aktérov cestovného ruchu. Zlepšenie organizácie a propagácie destinácie prispeje k zvýšeniu návštevnosti, predĺženiu pobytov a stabilizácii príjmov v sektore služieb, čo má pozitívny multiplikačný efekt na miestne hospodárstvo.

Aktivita 2.3 Podporné MSP pre cestovný ruch

Podpora malých a stredných podnikov v oblasti cestovného ruchu prispeje k posilneniu podnikateľského prostredia a k rozvoju miestnej ekonomiky založenej na vnútorných zdrojoch okresu. Rozvoj MSP vytvára predpoklady pre vznik pracovných miest s miestnou väzbou, čím sa znižuje závislosť obyvateľstva od dochádzky a migrácie za prácou.

Aktivita 2.4 Aktívny rekreačný šport

Rozvoj aktívneho rekreačného športu prispeje k zvýšeniu kvality života obyvateľov, podpore zdravého životného štýlu a k lepšiemu využívaniu krajinného potenciálu okresu. Zároveň vytvára synergické väzby s cestovným ruchom a lokálnymi službami, čím podporuje rozvoj ekonomických aktivít s nízkou environmentálnou záťažou.

Aktivita 3.1 Projektová príprava verejných investícií

Posilnenie projektovej prípravy verejných investícií je nevyhnutné pre zvýšenie absorpčnej kapacity okresu a efektívne čerpanie externých finančných zdrojov. Kvalitná príprava projektov znižuje riziko neúspechu investícií a vytvára predpoklady pre systematickú modernizáciu infraštruktúry a verejných služieb.

Aktivita 3.2 Realizácia verejnej infraštruktúry a základných služieb

Realizácia investícií do infraštruktúry a základných služieb je kľúčová pre znižovanie vnútroregionálnych rozdielov a zvýšenie atraktivity okresu pre obyvateľov aj investorov. Zlepšenie dostupnosti a kvality verejných služieb má priamy vplyv na stabilizáciu obyvateľstva a zvyšovanie kvality života v území.

Aktivita 3.3 Malé projekty pre obce do 500 obyvateľov

Podpora malých projektov umožní flexibilne reagovať na špecifické potreby menších obcí, ktoré často čelia obmedzeným rozpočtom a kapacitám. Táto aktivita prispeje k posilneniu miestnej identity, zlepšeniu základnej vybavenosti a k zmierňovaniu periférnosti vidieckych obcí v okrese.

Aktivita 3.4 Spolufinancovanie projektov rozvoja územia z externých zdrojov

Zabezpečenie spolufinancovania projektov odstráni jednu z hlavných bariér realizácie rozvojových zámerov na miestnej úrovni. Aktivita zvýši schopnosť obcí a ďalších aktérov zapojiť sa do externých výziev a podporí realizáciu strategicky významných investícií s dlhodobým dopadom na rozvoj okresu.

Aktivita 3.5 Integrované bezpečnostné a záchranné systémy obcí

Rozvoj integrovaných bezpečnostných a záchranných systémov obcí prispeje k zvýšeniu bezpečnosti obyvateľov a k posilneniu odolnosti územia voči krízovým situáciám. Zlepšenie

pripravenosti obcí má pozitívny vplyv na kvalitu života, stabilitu územia a jeho vnímanie ako bezpečného miesta pre život aj investície.

4. Merateľné ukazovatele plánu rozvoja

Pre sledovanie dosahovania cieľov sú zadefinované kľúčové merateľné ukazovatele, ktoré vychádzajú priamo zo špecifických ukazovateľov definovaných vo vyhláske.

Označenie	Názov merateľného ukazovateľa	Východisková hodnota ⁴	Cieľová hodnota (2026) ⁵	Cieľová hodnota (2027)	Cieľová hodnota (2028)
SE01	Podiel počtu osôb, ktoré sú členmi domácnosti, ktorej sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi z počtu obyvateľov v %	3,32	3,12	3,10	3,00
SE02	Podiel uchádzačov o zamestnanie v produktívnom veku na obyvateľstve v produktívnom veku v %	6,05	6,00	5,95	5,90
SE03	Priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca v EUR	1 209	1220	1235	1250
DS01	Hrubá miera celkového prírastku obyvateľstva (na 1000 obyv.) v ‰	-8,64	0,10	0,11	0,12
DS02	Index ekonomického zaťaženia osôb v %	48,52	48,50	47,95	47,80
DS03	Index starnutia v %	140,89	140,75	140,50	140,40
VI01	Podiel obyvateľov zásobovaných vodou z verejných vodovodov v %	90,30	90,50	90,80	91
VI02	Podiel obyvateľov napojených na verejnú kanalizačnú sieť s ČOV v %	46,70	47,00	49,00	53,00
VI03	Podiel adries s dostupnosťou internetu s rýchlosťou minimálne 100 Mbps v %	44,84	45,00	47,00	52,00
VI04	Podiel detí vo veku 2 - 5 rokov navštevujúcich MŠ v %	60,34	60,40	61,00	61,25

⁴ Podľa zoznamu prioritných okresov zverejneného 1.11.2025.

⁵ Pribežná hodnota, ktorú plánuje okres dosiahnuť v danom roku realizáciou aktivít. Pri monitorovaní budú použité hodnoty ukazovateľa z obdobia n-2.

5. Očakávané výsledky, monitorovanie a hodnotenie dosiahnutého pokroku

5.1. Časový harmonogram realizácie plánu rozvoja

Za realizáciu jednotlivých projektov v rámci hlavných aktivít a ich opatrení a úloh sú zodpovední samotní prijímatelia regionálneho príspevku, s ktorými na základe vyhodnotenia jednotlivých výziev na predkladanie žiadostí o poskytnutie regionálneho príspevku uzatvorí MIRRI SR zmluvu o poskytnutí regionálneho príspevku. Harmonogram realizácie plánu rozvoja je navrhnutý na roky 2026 – 2028.

5.2. Možnosti financovania plánu rozvoja

Hlavné aktivity plánu rozvoja sú financované z prostriedkov štátneho rozpočtu SR a alokované na základe rozhodnutia MIRRI SR pre príslušný kalendárny rok, ktoré MIRRI SR zverejní na svojej webovej stránke. Alokačný mechanizmus zohľadňuje potreby jednotlivých prioritných okresov, pričom MIRRI SR je oprávnené rozhodnúť o zmene alokácie alebo jej presune alebo jej časti na iný prioritný okres najmä v prípadoch, ak nedôjde k vyčerpaniu alokovaných prostriedkov alebo pripravenosť predložených žiadostí a projektov nedosiahne požadovanú odbornú úroveň vypracovania.

5.3. Gestori a spôsob monitorovania

Plnenie plánu rozvoja vyhodnocuje a kontroluje MIRRI SR v spolupráci s Okresným úradom Veľký Krtíš a riadiacim výborom prioritného okresu⁶.

Postup pre monitorovanie a hodnotenie plánu rozvoja prioritného okresu je upravený interným predpisom MIRRI SR.

5.4. Časový harmonogram odovzdávania monitorovacích správ

Riadiaci výbor prioritného okresu v súlade s ustanovením § 5 ods. 1 písm. d) zákona o prioritných okresoch monitoruje a hodnotí plnenie výziev a plánu rozvoja prioritného okresu prostredníctvom hodnotiacej správy každoročne do 30. júna za predchádzajúci kalendárny rok.

6. Prílohy

Príloha č. 1 – Zoznam hlavných aktivít a opatrení plánu rozvoja

⁶ Podľa § 2 písm. e) zákona o prioritných okresoch sa riadiacim výborom prioritného okresu rozumie poradný orgán MIRRI SR zriadený v každom prioritnom okrese.

PRÍLOHA Č. 1 K PLÁNU ROZVOJA PRIORITNÉHO OKRESU

VYMEDZENIE HLAVNÝCH AKTIVÍT A OPATRENÍ

Táto príloha obsahuje všeobecné vecné vymedzenie hlavných aktivít a opatrení a typové zameranie projektov, ktoré môžu byť podporované v rámci regionálneho príspevku. Konkrétne oprávnené osoby žiadateľov, finančné limity, populačné alebo iné limity, oprávnené výdavky, osobitné podmienky, obmedzenia a ďalšie pravidlá podpory určí príslušná vyhlásená a schválená výzva.

Pri zaradení projektu je rozhodujúci jeho hlavný účel a dominantný výsledok, nie samotný názov projektu, stavby, zariadenia alebo výdavku. Uvedené príklady sú orientačné a nevytvárajú uzavretý zoznam projektov.

HLAVNÁ AKTIVITA 1 – PRÁCA A PRÍJMY V REGIÓNĚ

Podpora zamestnanosti, príjmov, miestneho podnikania, inovácií a pracovných zručností s rozvojovým účinkom v prioritnom okrese.

Názov opatrenia	Základné vymedzenie	Typové zameranie projektov
1.1 Sociálna a inkluzívna ekonomika	Pracovná integrácia znevýhodnených a zraniteľných osôb prostredníctvom sociálnych, komunálnych alebo komunitne orientovaných ekonomických činností s udržateľným pracovným a miestnym prínosom.	Patria sem sociálne a komunálne podniky, sociálne dielne, komunálne a údržbové služby, reuse a opravárenské činnosti, miestna výroba a služby, ak je ich jadrom vytváranie a udržanie pracovných miest pre určené znevýhodnené alebo zraniteľné skupiny.
1.2 Miestne MSP a tradičná výroba	Rozvoj miestnych mikro-, malých a stredných podnikov, výroby, remesiel, spracovania miestnych surovín, obchodu a služieb s cieľom zvýšiť hospodársky výkon a stabilitu miestnej ekonomiky.	Patria sem projekty vzniku, rozšírenia alebo modernizácie výroby a služieb, najmä potravinárstva, dreva, kovu, textilu, remesiel, stavebných a opravárenských činností, miestnych služieb, poľnohospodárstva, lesníctva, logistiky, odbytu a regionálnych produktov.
1.3 Inovácie, výskum, digitalizácia, kybernetická bezpečnosť a GDPR	Podpora inovácií, aplikovaného výskumu, technologickej modernizácie, automatizácie a digitalizácie, ako aj riešení zvyšujúcich kybernetickú odolnosť a ochranu osobných údajov.	Patria sem nové alebo podstatne zlepšené technológie, automatizované a dátovo riadené procesy, digitálne systémy a služby, vývoj a aplikovaný výskum, ako aj funkčné opatrenia kybernetickej bezpečnosti, ochrany dát a súladu s GDPR.
1.4 Prepojenie vzdelávania a trhu práce	Vzdelávanie orientované na zamestnateľnosť a konkrétne potreby trhu práce, najmä praktická a odborná príprava, rekvalifikácie, odborná prax a spolupráca vzdelávacích organizácií so zamestnávateľmi.	Patria sem duálne vzdelávanie, odborná prax, rekvalifikačné a kvalifikačné programy, pracoviská praktického vyučovania, odborné dielne a laboratóriá, kariérne poradenstvo a ďalšie programy smerujúce k získaniu pracovných zručností a uplatneniu.
1.5 Prevencia rizikových javov v športe, integrita a kariérna tranzícia športovcov	Podpora bezpečného a integritného športového prostredia a prípravy športovcov na profesionálnu aj pošportovú kariéru prostredníctvom vzdelávania, prevencie, poradenstva, mentoringu a vhodných digitálnych nástrojov.	Patria sem programy prevencie manipulácie súťaží, rizikového stávkovania, dopingu, násilia, diskriminácie, šikany a zneužívania, vzdelávanie športovcov a ich podporného prostredia, bezpečné oznamovacie postupy, vstupná príprava mladých športovcov, kariérne poradenstvo a rekvalifikácia.

HLAVNÁ AKTIVITA 2 – ZÁŽITKOVÝ REGIÓN: CESTOVNÝ RUCH, IDENTITA A AKTÍVNA REKREÁCIA

Rozvoj udržateľného cestovného ruchu, návštevníckych produktov, regionálnej identity, služieb pre návštevníkov a aktívnej rekreácie.

Názov opatrenia	Základné vymedzenie	Typové zameranie projektov
2.1 Tematické produkty cestovného ruchu	Rozvoj ucelených a dlhodobo využiteľných turistických produktov založených na (A) vode; (B) prírode, horách a turistike vrátane cykloturistiky; (C) histórii a kultúre; alebo (D) vidieku a agroturistike.	Patria sem turistické a cyklistické trasy, vodné a prírodné návštevnícke produkty, vyhliadky, náučné a tematické trasy, sprístupnenie pamiatok a sakrálnych stavieb, expozície, návštevnícke programy, vidiecke a agroturistické zážitky a digitálna interpretácia viazaná na konkrétnu lokalitu alebo trasu.
2.2 Destinačný manažment, marketing, regionálna identita a značka	Spoločné riadenie, koordinácia a prezentácia destinácie alebo uceleného územia, budovanie regionálnej identity a značky a prepájanie atrakcií, služieb a miestnych aktérov.	Patria sem projekty destinačného manažmentu, spoločnej regionálnej značky a komunikácie, destinačné weby a aplikácie, spoločné mapy a publikácie, marketingové kampane územia, koordinácia ponuky a podujatí, návštevnícke dáta a partnerstvá viacerých aktérov.
2.3 Podporné MSP pre cestovný ruch	Rozvoj podnikateľských služieb, ktoré návštevník priamo využíva počas pobytu a ktoré dopĺňajú alebo zvyšujú kvalitu turistickej ponuky územia.	Patria sem najmä ubytovanie, gastronómia, požičovne a servis rekreačného vybavenia, sprievodcovské a zážitkové služby, turistická doprava, predaj regionálnych výrobkov a ďalšie služby s preukázateľnou väzbou na cestovný ruch.
2.4 Aktívny rekreačný šport	Podpora pravidelného amatérskoho športovania, tréningu a aktívnej rekreácie prostredníctvom športovo-rekreačných priestorov, zariadení, vybavenia a programov s dlhodobou využiteľnosťou.	Patria sem workoutové a outdoorové zóny, pumptracky, skateparky, športové okruhy, multifunkčné ihriská, kurty, telocvične a pohybové sály, lezecké a tréningové prvky, športové zázemie a spoločné vybavenie a pravidelné amatérske alebo komunitné športové programy.
2.5 Multifunkčné vodné plochy	Vznik, obnova a funkčné dobudovanie vodných plôch, ktoré plnia retenčnú alebo inú vodohospodársku funkciu a zároveň prinášajú ďalší rekreačný, rybársky, protipožiarne alebo ekologický úžitok.	Patria sem rybníky a retenčné nádrže, obnova vodných plôch, regulačné a technické prvky, protipožiarne odberné miesta, športový rybolov, bezpečné vstupy, lovné miesta, móla, primerané hygienické a návštevnícke zázemie a prvky podporujúce biodiverzitu.

HLAVNÁ AKTIVITA 3 – INFRAŠTRUKTÚRA, SLUŽBY A BEZPEČNÉ OBCE

Podpora projektovej pripravenosti a realizácie verejných investícií, menších lokálnych zásahov, spolufinancovania a bezpečnostných a záchranných riešení.

Názov opatrenia	Základné vymedzenie	Typové zameranie projektov
3.1 Projektová príprava verejných investícií	Príprava konkrétnych verejných investícií do štádia umožňujúceho ich povolenie, financovanie a následnú realizáciu.	Patria sem projektové a technické dokumentácie, architektonické a inžinierske návrhy, štúdie uskutočniteľnosti, rozpočty a výkazy výmer, odborné prieskumy a posudky, povoľovacie podklady, inžinierska činnosť a ďalšia príprava priamo viazaná na konkrétnu plánovanú verejnú investíciu.
3.2 Realizácia verejnej infraštruktúry a základných služieb	Realizácia, obnova a rozvoj verejnej infraštruktúry, verejných budov, technických sietí, verejných priestranstiev a základnej občianskej vybavenosti.	Patria sem projekty výstavby, rekonštrukcie alebo funkčnej obnovy miestnej technickej a dopravnej infraštruktúry, verejných budov a priestorov, vodného hospodárstva, energetických a technických systémov, verejnej konektivity a ďalších investícií slúžiacich obyvateľom alebo verejnosti.
3.3 Malé projekty pre obce do 500 obyvateľov (pre CORE okresy) a do 2000 obyvateľov (pre STATUS okresy)	Menšie, samostatne funkčné a rýchlo realizovateľné lokálne projekty s bezprostredným prínosom pre verejný priestor, bezpečnosť, životné prostredie alebo miestne služby.	Patria sem drobné úpravy verejných priestranstiev a prístupov, mobiliár, zastávky, menšie bezpečnostné a záchranné prvky, zeleň a vodozádržné opatrenia, komunitné a návštevnícke prvky, informačné a komunikačné vybavenie a ďalšie lokálne zásahy vytvárajúce nový alebo zlepšený verejný výstup.
3.4 Spolufinancovanie projektov rozvoja územia z externých zdrojov	Podpora vlastného spolufinancovania rozvojových projektov financovaných z iného externého verejného zdroja, ak regionálny príspevok dopĺňa konkrétny hlavný projekt.	Patria sem projekty, pri ktorých je zabezpečené externé financovanie a je určená povinnosť vlastného spolufinancovania alebo iná prípustná spolufinancovaná časť; môže ísť o verejnú infraštruktúru, životné prostredie, sociálne a komunitné služby, energetiku, digitalizáciu a ďalšie oblasti rozvoja územia.
3.5 Integrované bezpečnostné a záchranné systémy obcí	Funkčné bezpečnostné, monitorovacie, varovné a záchranné systémy zvyšujúce ochranu obyvateľov, verejného priestoru a schopnosť obce reagovať na mimoriadne udalosti.	Patria sem kamerové a monitorovacie systémy, osobné záznamové systémy oprávnených zásahových zložiek, mobilné monitorovanie a drony v zákonnom režime, systémy včasného varovania a krízovej komunikácie, AED a ďalšie systémy okamžitej záchrany života vrátane potrebného softvéru, inštalácie, školení a servisu.

HLAVNÁ AKTIVITA 4 – SOCIÁLNE SLUŽBY, ZDRAVIE A DEMOGRAFIA

Podpora dostupných a udržateľných sociálnych, komunitných a zdravotných služieb reagujúcich na demografické, zdravotné a sociálne potreby obyvateľov.

Názov opatrenia	Základné vymedzenie	Typové zameranie projektov
4.1 Rozvoj sociálnych služieb a komunitnej podpory	Vznik, rozšírenie a skvalitnenie sociálnych služieb a pravidelnej komunitnej podpory pre seniorov, osoby so zdravotným znevýhodnením, rodiny, osoby v krízovej situácii a ďalšie zraniteľné skupiny.	Patria sem terénne a domáce, ambulantné, denné a pobytové sociálne služby, krízová a nízkoprahová pomoc, podpora samostatného života, komunitné centrá a programy, sociálne poradenstvo a ďalšie odborné činnosti; priestory, vybavenie a mobilita sú súčasťou opatrenia, ak priamo vytvárajú alebo rozširujú konkrétnu službu.
4.2 Dostupná zdravotná starostlivosť a prevencia	Zlepšenie územnej, časovej, fyzickej a sociálnej dostupnosti zdravotnej starostlivosti a zdravotne zameranej prevencie pre konkrétne skupiny obyvateľov.	Patria sem vznik alebo rozšírenie ambulantnej starostlivosti, mobilné a výjazdové zdravotné služby, preventívne vyšetrenia a skrining, telemedicína a telekonzultácie, monitoring chronických pacientov, rehabilitačná a ďalšia odborná zdravotná starostlivosť, programy duševného zdravia a pravidelné preventívne programy.